

Методика роботи органів управління під час планування прикордонних операцій щодо протидії протиправній діяльності на державному кордоні

Methodology of management bodies during the planning of border operations to counter illegal activities at the state border

Сергій Вороний^A

Corresponding author: заступник директора Департаменту – начальник управління організації прикордонної служби, e-mail: bratkoav84@gmail.com, ORCID: [0009-0001-0308-3724](https://orcid.org/0009-0001-0308-3724)

Анатолій Мисик^B

д.військ.н., професор, професор кафедри, e-mail: mysykab@gmail.com, ORCID: [0000-0003-2378-9887](https://orcid.org/0000-0003-2378-9887)

Serhii Voroniy^A

Corresponding author: the Deputy Director of the Department – the Head of the Department of the Border Service Organization, e-mail: bratkoav84@gmail.com, ORCID: [0009-0001-0308-3724](https://orcid.org/0009-0001-0308-3724)

Anatolii Mysyk^B

Dr of Military Sciences, Professor, Professor of the Department, e-mail: tmysyk@gmail.com, ORCID: [0000-0003-2378-9887](https://orcid.org/0000-0003-2378-9887)

^A Адміністрація Державної прикордонної служби України, м. Київ, Україна

^B Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, м. Хмельницький, Україна

^A Administration of the State Border Guard Service of Ukraine, Kyiv, Ukraine

^B Bohdan Khmelnytskyi National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine, Khmelnytskyi, Ukraine

Received: February 1, 2024 | Revised: February 10, 2024 | Accepted: February 29, 2024

DOI: 10.33445/sds.2024.14.1.4

Мета роботи: підвищення якості планування прикордонних операцій за рахунок удосконалення методики роботи органів управління Державної прикордонної служби України, яка забезпечує оцінювання прогнозованої результативності та ефективності проведення заходів.

Метод дослідження: в основу удосконаленої методики роботи органів управління ДПСУ під час планування прикордонних операцій покладено оцінювання їх результативності та ефективності. В основу методики покладено поєднання методики планування, що базуються на аналізі ризиків та оцінюванні спроможностей щодо протидії загрозам.

Результати дослідження: удосконалено методику роботи органів управління ДПСУ під час планування прикордонних операцій та надано методичні рекомендації щодо їх планування на ділянках державного кордону, де не ведуться бойові дії.

Теоретична цінність дослідження: одержала подальший розвиток методологія дослідження проблем охорони державного кордону. Одержано синергетичний ефект від поєднання застосування методології планування на основі спроможностей щодо протидії загрозам та методики аналізу ризиків для вирішення проблемних питань управління у сфері захисту та охорони державного кордону.

Цінність дослідження: встановлення зв'язку між рівнем загроз протиправної діяльності та спроможностями ДПСУ щодо виконання завдань протидії загрозам відповідно до законодавчо визначених функцій. Новизною удосконаленої методики є комплекси процедур визначення необхідності їх проведення, оцінювання результативності та ефективності, що забезпечує обґрунтування створення спроможностей Державної прикордонної служби України щодо виконання завдань у сфері захисту та охорони державного кордону шляхом проведення прикордонних операцій.

Майбутні дослідження: Обґрунтування оперативної побудови під час підготовки та проведення прикордонних операцій на державному кордоні. Дослідження питань взаємодії в системі інтегрованого управління кордонами під час проведення прикордонних операцій.

Тип статті: теоретична.

Purpose: to improve the quality of planning of border operations due to the improvement of the methodology of the management bodies of the State Border Service of Ukraine, which ensures the assessment of the predicted effectiveness and efficiency of the activities.

Method: the basis of the improved methodology of the management bodies of the SBGSU during the planning of border operations is the assessment of their effectiveness and efficiency. The methodology is based on a combination of planning techniques based on risk analysis and assessment of capabilities to counter threats.

Findings: the methodology of the SBGSU management bodies during the planning of border operations has been improved and methodical recommendations have been provided for their planning in the areas of the state border where hostilities are not taking place.

Theoretical implications: the methodology of the study of the problems of state border protection received further development. A synergistic effect was obtained from the combination of the application of the planning methodology based on the capabilities to counter threats and the risk analysis methodology to solve management problems in the field of protection and protection of the state border.

Value: the novelty of the proposed approach consists in establishing a connection between the level of threats of illegal activity and the capabilities of the State Security Service to perform the tasks of countering threats in accordance with the legally defined functions. The novelty of the improved methodology is the set of procedures for determining the need for their implementation, assessing effectiveness and efficiency, which provides justification for the creation of the capabilities of the State Border Service of Ukraine to perform tasks in the field of protection and protection of the state border by conducting border operations.

Future research: justification of operational construction during the preparation and conduct of border operations at the state border. Study of issues of interaction in the system of integrated border management during border operations.

Paper type: theoretical.

Ключові слова: загрози, спроможності, вразливість, управління, планування, безпека державного кордону, прикордонна безпека, прикордонна операція, оперативно-службова діяльність.

Key words: threats, capabilities, management, planning, security of the state border, border security, operational service activity.

Вступ

Агресія росії проти України зумовила кардинальні зміни безпекового середовища, що спричиняє розвиток і вимагає адаптації змісту функцій та завдань Державної прикордонної служби України (далі – ДПСУ). Нового змісту набувають форми оперативно-службової діяльності ДПСУ у сфері захисту та охорони державного кордону (Про Державну прикордонну службу, 2003).

Діяльність ДПСУ орієнтована на протидію організованих транскордонній злочинності, а отже має здійснюватись за єдиним планом, носити цілеспрямований і узгоджений характер в масштабі регіонів та держави в цілому. За умов підвищення ризиків, яке спричиняється збільшенням рівня або ймовірності загроз, підвищенням їх впливу, збільшенням рівня уразливості системи охорони державного кордону виникає необхідність залучення додаткових сил та засобів, або поєднання зусиль декількох прикордонних загонів шляхом проведення прикордонних операцій.

Під час планування прикордонних операцій необхідно врахувати багато умов, факторів та ознак середовища їх проведення. Це у свою потребує використання науково-методичного апарату проведення аналізу системи охорони державного кордону та процесу оперативно-службової діяльності, застосування підходів та методів, які б знижували рівень невизначеності явищ та процесів, притаманних сфері захисту та охорони державного кордону, забезпечували б формування та досягнення мети на кожному рівні управління, оцінювання ефективності використання ресурсів та оцінювання ризиків.

Вирішення методичних проблем підготовки прикордонних операцій дозволить забезпечити своєчасне й адекватне реагування на реальні та потенційні загрози у сфері прикордонної безпеки, створення необхідних спроможностей щодо виконання завдань, раціональний розподіл та ефективне використання ресурсів, формування процедур моніторингу та оцінювання досягнутих результатів.

Теоретичні основи дослідження

В основу планування прикордонних операцій покладаються підходи, що ґрунтуються на аналізі ризиків, управлінні на основі результатів, плануванні на основі спроможностей, що орієнтовані на загрози.

Аналіз стану існуючого науково-методичного апарату планування оперативно-службової діяльності ДПСУ дозволяє зробити висновок, що на сьогодні існують окремі методики, які частково забезпечують обґрунтування окремих параметрів рішень та планів здійснення прикордонних операцій. Однак на теперішній час загальна методологія прийняття рішення щодо проведення, підготовки та планування прикордонних операцій на сформована.

Постановка проблеми

У відповідності до вимог щодо забезпечення стійкості системи забезпечення національної безпеки існує потреба суспільства та держави мати науково обґрунтовані підходи, механізми, інструменти, які дозволяють оцінити результативність діяльності суб'єктів прикордонної безпеки щодо захисту національних інтересів та визначати необхідні для цього ресурси. Основними проблемними питаннями, які виникають в практиці роботи органів управління щодо підготовки прикордонних операцій, є обґрунтування необхідності їх проведення та підходи до оцінювання прогнозованих та реально досягнутих результатів, оцінювання ефективності проведення. Тобто має місце невідповідність між потребою інструментарію планування прикордонних операцій в умовах невизначеності та можливостями наявного науково-методичного апарату.

Актуальним є питання поширення методології проведення планування на основі спроможностей на весь сектор безпеки.

Результати

Прикордонні операції та оперативно-профілактичні заходи щодо протидії протиправній діяльності на державному кордоні проводяться з метою протидії певним видам протиправної діяльності, наприклад, незаконній міграції, контрабандній діяльності тощо. Їх підготовка і проведення ґрунтується на системі режимних та оперативних заходів, організованих з метою посилення охорони державного кордону на ділянці відповідальності регіонального управління.

Відмінність від звичайної повсякденної діяльності полягає в залученні більшого складу сил та засобів, зосередження їх у визначених районах, посиленні режимних і активізації оперативних заходів. При цьому в цілому зберігається основні закономірності дій органів Державної прикордонної служби України, притаманні повсякденній діяльності (Братко, 2023).

Термін “прикордонна операція” вживається для визначення дій щодо виконання завдань оперативного (регіональне управління) та стратегічного (Державна прикордонна служба України) рівнів угрупованням сил та засобів Державної прикордонної служби України. Прикордонна (спільна прикордонна) операція (далі операція) – форма оперативно-службових дій, яка полягає в проведенні узгоджених і взаємопов’язаних за метою, завданнями, місцем і часом заходів, які проводяться силами та засобами органів Державної прикордонної служби України, відповідних правоохоронних та державних органів за єдиним замислом і планом для виконання конкретних завдань щодо захисту та охорони державного кордону, що виникають при ускладненні обстановки на державному кордоні чи контрольованому районі в мирний час, координація яких здійснюється органами Державної прикордонної служби України. Взаємодіючі правоохоронні органи, залучаються до участі в прикордонних операціях відповідно до завчасно відпрацьованих і узгоджених планів взаємодії.

Загальним способом оперативно-службових дій в ході операції є комплексне застосування сил і засобів органів охорони державного кордону (підрозділів) та послідовне їх нарощування на загрозливих напрямках з одночасним веденням розвідувальної та оперативно-розшукової діяльності (Воговук та ін. 2023).

В ході підготовки операцій плануються:

- превентивні та регулюючі заходи – вирішення проблемних ситуацій чи усунення їх причин за допомогою політичних, економічних, інформаційних, адміністративно-управлінських і інших несилових заходів, умов, що породжують загрози і сприяють їх розвитку;
- заходи прямого впливу – здійснюються шляхом примусового правового тиску на загрози і їх носіїв, припинення протиправних дій, а при наявності особливо небезпечних реальних загроз – силового їх придушення.

Планування операцій здійснюються на основі всебічного аналізу обстановки на напрямках її ускладнення, активізації протиправної діяльності, оцінювання ризиків у сфері захисту та охорони державного кордону. Складність планування прикордонних операцій визначається необхідністю врахування багатьох внутрішніх та зовнішніх загроз, узгодження заходів з наявними ресурсами та фінансуванням. Центральною проблемою планування операцій є обґрунтування необхідності їх проведення, забезпечення максимально можливої результативності та ефективності заходів, їх адекватності існуючим та прогнозованим загрозам.

Ефективність операції передбачає наявність чітко визначеної мети і залежить від ряду факторів, таких, наприклад, як зміст завдань, які вирішуються в операції, стану органів охорону державного кордону, характеру дій правопорушників, безпекового середовища тощо.

Ефективність оцінюється як ступінь пристосованості або відповідності оперативної побудови, розподілу сил та засобів, способів оперативно-службових дій обстановці, визначеним завданням, забезпечення досягнення визначеної мети.

Складність процесу прикордонної операції обумовлює те, що її ефективність може бути визначена лише набором часткових показників, якими можуть бути:

- прогнозований (досягнутий) рівень ризику щодо протидії організованій транскордонній злочинності на державному кордоні;
- імовірністю виконання завдань (імовірністю успіху) наявними силами та засобами, окремими елементами оперативної побудови;
- відношення ефекту (результату) до витрат;
- ступінь реалізації спроможностей сил та засобів;
- ступінь реалізації завдань (планів, настанов, мети), яка визначається співвідношенням реальних результатів до затрачених ресурсів тощо.

Тобто, ефективною вважається та операція, яка успішно досягла своєї мети і затрати (людські, часові, фінансові, матеріальні) та результати є задовільними. Ефективність проведення операції прямо залежить від якості прийнятого рішення на її проведення. Тобто, якщо прикриті всі небезпечні напрямки, забезпечена комплексність використання сил та засобів, здійснений раціональний їх розподіл, максимально врахована наявна інформація, всесторонньо обґрунтоване рішення і сплановані всі заходи то рішення вважається якісним, що забезпечує високу ефективність операції.

Забезпечення ефективності прикордонних операцій потребує вирішення методичних проблем її оцінювання. До яких відносяться:

- відсутність методик кількісного оцінювання величини та ймовірності загроз безпеці державного кордону, величини впливу, уразливості та ризику;
- відсутність стандартизованої методики оцінювання рівня безпеки державного кордону;
- відсутність методики кількісного оцінювання ефективності оперативно-службової діяльності на різних рівнях управління для обґрунтування потреб у ресурсах;
- обмеженість застосування методики оцінювання спроможностей підрозділів Держприкордонслужби та елементів службового порядку щодо виконання конкретних завдань охорони державного кордону (Bondarenko та ін., 2022)

Наведені проблемні питання утруднюють прогнозування та оцінювання результативності оперативно-службової діяльності, а отже і обґрунтування необхідності проведення додаткових заходів в рамках прикордонних операцій різного призначення, їх завдань.

Результативність та ефективність повинна адекватно відображати прогнозовану імовірність та досягнутий ступінь (фактичні результати) виконання завдань системи охорони державного кордону, співвідношення наявних спроможностей і реальних результатів, а також витрачені ресурси. Отже, ефективність операції забезпечується відповідністю створених та реалізованих спроможностей до загроз прикордонній безпеці. Ефект оперативно-службової діяльності, крім безпосереднього впливу на порушників, може бути визначений як ступінь реалізації спроможностей, зміна умов, способів дій, ступеня свободи правопорушників чи своїх підрозділів. Ефективність підтверджується статистичними показниками оперативно-службової діяльності. Результатом прикордонних операцій, є забезпечення недоторканності державного кордону, відповідного стану прикордонної безпеки, запобігання можливого збитку національним інтересам держави.

З погляду надійності охорони державного кордону проведення операцій відображає здатність Державної прикордонної служби України реагувати на зростання загроз прикордонній безпеці, адаптації до її змін. Тобто прикордонні операції призначені для

підвищення ймовірності того, що система охорони державного кордону забезпечить спроможність до виконання завдань з прийнятним результатом (ефектом) в умовах збільшення величини та імовірності загроз, підвищення їх впливу на прикордонну безпеку, під час ускладнення умов охорони державного кордону, при зміні сценаріїв реалізації загроз.

Серед принципів охорони державного кордону у контексті проведення прикордонних операцій найважливішими є такі: поєднання існуючої побудови охорони державного кордону та дій додаткових елементів оперативної побудови створених за рахунок мобільних підрозділів, забезпечення синергетичного ефекту дій; віддання переваги профілактичним заходам. Для реалізації цих принципів кожному елементу оперативної побудови, відповідно до завдань та спроможностей, визначається відповідний показник ефективності та метод моделювання, який забезпечує його визначення.

Науково-методичний апарат планування операцій має забезпечити врахування внутрішніх та зовнішніх факторів та її особливості, а саме:

- важкість врахування всіх чинників;
- значна невизначеність та прихованість обстановки, причинно-наслідкових зв'язків між факторами, явищами та процесами;
- неможливість здійснення експерименту;
- слабка структуризація та обмежені можливості щодо формалізації та моделювання процесів та явищ, що обмежує застосування типових або стандартних процедур;
- значна ціна помилок планування;
- обмеження нормативно-правового характеру, у тому числі міжнародного рівня.

Базовим принципом планування операції є системність, який передбачає аналіз загальнодержавної системи захисту державного кордону, що визначає вимоги до результатів операцій, фінансового та матеріально-технічного забезпечення, пріоритетності завдань тощо.

Удосконалення планування прикордонних операцій передбачає використання створеної системи підтримки прийняття рішень на основі інформаційно-аналітичної діяльності на різних рівнях управління ДПСУ. Оцінювання загроз, спроможностей прикордонних підрозділів та елементів оперативної побудови здійснюється з використанням моделей, побудованих на аналітичних методах, методах теорій ймовірностей, ігор, пошуку, масового обслуговування тощо.

Враховуючи особливості оперативно-службової діяльності в ході прикордонних операцій, неможливість строгого кількісного вираження багатьох важливих її складових, у якості узагальненого показника ефективності побудови охорони державного кордону обрано ймовірність виявлення і затримання правопорушників.

Ефективність охорони державного кордону залежить від типу, величини, ймовірності загроз та рівня їх впливу на безпеку державного кордону, спроможностей прикордонних підрозділів щодо виконання завдань. Всі ці параметри визначаються під час оцінювання загроз, впливу та уразливості, як складових ризику за методикою аналізу ризиків. Зважаючи, що загальнодержавною вимогою до прикордонної безпеки є забезпечення її стійкості [страт НБУ], пропонується у якості комплексного показника прогнозованої ефективності прикордонних операцій використовувати рівень ризику протидії організованій злочинності на державному кордоні.

Методика роботи органів управління під час планування прикордонної операції ґрунтується на створенні спроможностей, орієнтованих на загрози, та аналізі ризиків. Вона включає такі кроки:

- визначення переліку показників;
- визначення величини та імовірності загроз, їх впливу на безпеку державного кордону;
- формування та оцінювання ймовірності реалізації сценаріїв (порядку та способів дій) загроз;

- оцінювання рівня активності правопорушників на окремих ділянках державного кордону на основі аналізу факторів, умов та ознак протиправної діяльності;
- формування загальних сценаріїв (замислу) діяльності (дій) суб'єктів протидії загрозам, загальної послідовності та способів проведення операції;
- визначення ситуацій, які формують сценарії діяльності (дій) суб'єктів захисту та охорони державного кордону;
- визначення мети та завдань протидії загрозам прикордонній безпеці в рамках проведення прикордонних операцій, формування завдань, які будуть виконуватись за ситуаціями в межах тих чи інших сценаріїв, розподіл завдань між виконавцями;
- оцінювання спроможностей прикордонних підрозділів щодо протидії загрозам (виявлення правопорушників) на визначених ділянках державного кордону;
- оцінювання відповідності рівня активності правопорушників та спроможностей прикордонних підрозділів щодо протидії загрозам (виявлення правопорушників) на ділянках державного кордону, визначення спроможностей, яких не вистачає, оцінювання слабких місць (уразливості) системи захисту та охорони державного кордону, визначення шляхів забезпечення необхідних спроможностей, перерозподіл ресурсів за необхідності;
- деталізація проведення прикордонної операції у планувальних документах (створення оперативної побудови (за необхідністю), планування етапів та заходів прикордонної операції, визначення порядку, способів та строків їх виконання, завдання розвідувальної та оперативно-розшукової та прикордонно-представницької діяльності тощо);
- моделювання оперативно-службової діяльності в ході прикордонної операції;
- визначення питань взаємодії та всебічного забезпечення;
- оцінювання ризиків за складовими: рівень загроз, вплив загроз, уразливість системи захисту та охорони державного кордону (Івашков, Курніков, 20218).

Оцінювання загроз прикордонній безпеці здійснюється за результатами моніторингу та аналізу обстановки із застосуванням наявних в ДПСУ інформаційно-комунікаційних технологій шляхом комплексного аналізу політичної, економічної, воєнно-політичної, енергетичної, екологічної ситуації у регіоні, соціально-політичних процесів у країні, сусідніх державах та країнах походження транскордонної злочинності. На цій основі формуються умови та сукупність факторів, що визначають рівень та імовірність загроз. Величина та ймовірність загроз прикордонній безпеці визначається з використанням експертного методу, методу побудови кортежів та побудови вербально-числових шкал за методологією аналізу ризиків SIRAM 2.0.

Прогнозування та оцінювання ймовірності реалізації сценаріїв загроз, здійснюється з використанням порівняльного оцінювання виявлених ознак реалізації сценаріїв до базового їх складу з урахуванням важливості, методів SWOT-аналізу та методу аналізу ієрархій. Сценарії представляють собою послідовність взаємозв'язаних між собою і розгорнутих у часі можливих ситуацій.

Оцінювання впливу загроз та окремих сценаріїв на стабільність та національні інтереси у прикордонні, на стан прикордонної безпеки здійснюється з використанням експертного методу та порівняльного оцінювання статистичних даних та результатів оперативно-службової діяльності шляхом побудови відповідних вербально-числових шкал.

Модель оцінювання спроможності щодо здійснення оперативно-службової діяльності побудована на оцінюванні впливу заходів оперативно-службової діяльності на загрози, носії загроз чи фактори, які їх визначають, та оцінюванні спроможностей щодо здійснення цих заходів. Модель побудована на застосуванні матричного методу. Спроможності оцінюються на різних рівнях управління за відповідними складовими: керівні документи, організація, підготовка, ресурсне забезпечення, якість управління, персонал, інфраструктура, взаємосумісність. В основу процедур оцінювання спроможностей покладається експертний та

аналітичний методи оцінювання мінімально необхідних властивостей, які визначають здатність до виконання завдань, а для визначення окремих параметрів – оперативно-тактичні розрахунки.

Загальними показниками якості побудови охорони державного кордону обрано ймовірність виявлення та затримання порушників, забезпечення зосередження зусиль на напрямках та в періоди найбільшої прогнозованої активності правопорушників, створення спроможності елементів оперативної побудови та підрозділів виконати поставлені завдання щодо забезпечення відповідного стану режиму державного кордону та прикордонного режиму, здатності реагування на зміни обстановки.

За результатами економічного аналізу визначається обсяг ресурсів (людських, матеріальних, фінансових) для досягнення необхідних спроможностей. Вимоги до спроможностей дозволяють опрацьовувати розрахунки потреб в озброєнні, техніці, технічних та матеріальних засобах (Клят, 20218).

Таким чином, методика роботи органів управління під час планування прикордонних операцій удосконалено за рахунок визначення показників результативності та ефективності прикордонних операцій, впровадження планування на основі спроможностей та методології аналізу ризиків, що у сукупності забезпечує одержання нових якісних характеристик процесу планування.

Загальним показником обґрунтованості рішення на здійснення оперативно-службової діяльності є спроможність до виконання завдань охорони державного кордону на всій сукупності районів (об'єктів) ділянки відповідальності.

Рішення щодо проведення прикордонної операції оцінюється за показниками:

- придатність – як адекватність створених спроможностей реальному і прогнозованому рівню загроз, близькість створених спроможностей до необхідних;
- цілеспрямованість – як відповідність спроможностей сил та засобів здійснювати цілеспрямований вплив на конкретні параметри, носії чи фактори загроз, досягнення мети;
- прийнятність – раціональність використання сил і засобів, ресурсів та дотримання встановлених обмежень і припустимого ризику, допустимого рівня витрат ресурсів за варіантами сценаріїв розвитку обстановки та дій правопорушників. Припустимий ризик визначається підвищенням величини та ймовірності загроз, їх впливу на прикордонну безпеку, зниженням спроможності прикордонних частин та підрозділів, або неприйнятними наслідками застосування сил та засобів, невідповідністю спроможності підрозділів змісту та обсягу завдань, що може призвести до зриву виконання завдань та ускладнення стану обстановки.
- гнучкість – здатність до зміни способів дій підрозділів та елементів оперативної побудови та їх швидкому адаптуванню до умов обстановки, що складається, наявність резерву спроможностей;
- здійсненність – відповідність потрібних спроможностей наявному (виділеному) обсягу ресурсів;
- своєчасність – можливість зосередження зусиль на критичних (важливих) об'єктах(напрямах) у вирішальний час, забезпечення своєчасної готовності до виконання завдань.

Висновки

Ефективність реалізації Державною прикордонною службою України функцій захисту та охорони державного кордону прямо залежить від здатності органів управління оцінювати параметри оперативно-службової діяльності, а також передбачити їх адаптацію до загроз прикордонній безпеці. Складність планування прикордонних операцій визначається

потребою врахування багатьох внутрішніх факторів системи охорони державного кордону та зовнішніх загроз, ресурсного забезпечення.

Для підвищення якості планування прикордонних операцій удосконалено методіку роботи органів управління, яка ґрунтується на оцінюванні загроз та спроможностей системи охорони державного кордону, а також ризиків, які при цьому можуть мати місце.

Застосування такого підходу в процесі планування прикордонних операцій дозволяє знизити рівень невідповідності між потребою забезпечення результативності та ефективності проведення прикордонних операцій та ресурсними обмеженнями для їх забезпечення.

Застосування запропонованої удосконаленої методіки дозволить забезпечити підвищення якості планування прикордонних операцій, своєчасне й адекватне реагування суб'єктів інтегрованого управління на реальні та потенційні загрози прикордонній безпеці, обґрунтування необхідних спроможностей та ефективно їх використання в умовах обмежень на використання ресурсів.

Фінансування

Це дослідження не отримало конкретної фінансової підтримки.

Конкуруючі інтереси

Автори заявляють, що у них немає конкуруючих інтересів.

Список використаних джерел

1. Про Державну прикордонну службу України : Закон України від 3 квітня 2003 р. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 27. ст. 1.
2. Братко А. В. (2023). Методика організації роботи органів управління Державної прикордонної служби України щодо планування оперативно-службової діяльності. *Social development and Security*. Vol. 13, №. 1. P. 29–37. DOI: <https://doi.org/10.33445/sds.2023.13.1.4>
3. Borovyk O., Kupriienko D., Bratko A., Mysyk A., Andrushko O., Burbela S. (2023). Methodology for developing a security environment. *Journal of liberty and international affairs*. Vol. 9, №. 3. P. 53–73. DOI: <https://doi.org/10.47305/JLIA2393041b>
4. Bondarenko S., Bratko A., Antonov V., Kolisnichenko R., Hubanov O., Mysyk A. (2022). Improving the State system of strategic planning of national security in the context of informatization of society. *Journal of Information Technology Management*. 14 (Special Issue). P. 1–24. DOI: <https://doi.org/10.22059/jitm.2022.88861>
5. Торічний В. О., Братко А. В., Захарчук Д. О. (2021). Збройні конфлікти як дестабілізуючий фактор прикордонної безпеки. Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського. № 2(72). С. 57–63. DOI: <https://doi.org/10.33099/2304-2745/2021-2-72/57-63>
6. Івашков Ю. Б., Курніков В. В. (2018). Аналіз змісту, завдань та характерних рис прикордонних операцій на ділянці відповідальності регіонального управління Державної прикордонної служби України при загостренні воєнно-політичної обстановки. Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : військові та технічні науки. Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, № 1(75). С. 84–97.
7. Клят Ю. О. (2018). Вплив різноманітних чинників на умови успішного функціонування десантного забезпечення підрозділів десантно-штурмових військ при проведенні спільної прикордонної операції в особливий період. Збірник наукових праць Військової академії. № 2. С. 177–181.

References

1. Pro Derzhavnu prykordonnu sluzhbu Ukrayiny : Zakon Ukrayiny vid 3 kvitnya 2003 r. Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny. 2003. № 27. st. 1.

2. Bratko, A. (2023). The method of organizing the work of the management bodies of the State Border Guard Service of Ukraine regarding the planning of operational and service activities. *Social Development and Security*, 13(1), 29-37. <https://doi.org/10.33445/sds.2023.13.1.4>
3. Borovyk O., Kupriienko D., Bratko A., Mysyk A., Andrushko O., Burbela S. (2023). Methodology for developing a security environment. *Journal of liberty and international affairs*. Vol. 9, №. 3. R. 53–73. DOI: <https://doi.org/10.47305/JLIA2393041b>
4. Bondarenko S., Bratko A., Antonov V., Kolisnichenko R., Hubanov O., Mysyk A. (2022). Improving the State system of strategic planning of national security in the context of informatization of society. *Journal of Information Technology Management*. 14 (Special Issue). P. 1–24. DOI: <https://doi.org/10.22059/jitm.2022.88861>
5. Torichnyy V. O., Bratko A. V., Zakharchuk D. O. (2021). Zbroyni konflikty yak destabilizuyuchy faktor prykordonnoyi bezpeky. *Zbirnyk naukovykh prats' Tsentru voyenno-stratehichnykh doslidzhen' Natsional'noho universytetu oborony Ukrayiny imeni Ivana Chernyakhovs'koho*. № 2(72). S. 57–63. DOI: <https://doi.org/10.33099/2304-2745/2021-2-72/57-63>
6. Ivashkov YU. B., Kurnikov V. V. (2018). Analiz zmistu, zavdan' ta kharakternykh rys prykordonnykh operatsiy na dilyantsi vidpovidal'nosti rehional'noho upravlinnya Derzhavnoyi prykordonnoyi sluzhby Ukrayiny pry zahostrenni voyenno-politychnoyi obstanovky. *Zbirnyk naukovykh prats' Natsional'noyi akademiyi Derzhavnoyi prykordonnoyi sluzhby Ukrayiny. Seriya : viys'kovi ta tekhnichni nauky. Khmel'nyts'kyy : Vyd-vo NADPSU, № 1(75)*. S. 84–97.
7. Klyat YU. O. (2018). Vplyv riznomanitnykh chynnykiv na umovy uspishnoho funktsionuvannya desantnoho zabezpechennya pidrozdiliv desantno-shturmovykh viys'k pry provedenni spil'noyi prykordonnoyi operatsiyi v osoblyvyy period. *Zbirnyk naukovykh prats' Viys'kovoyi akademiyi (m. Odesa)*. № 2. S. 177–181.